

system of scientific communications in the Information society”]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seria: Filozofia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 1(29): 77–82. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.29.14053>

20. Khaidehher, Martin. 2003. *Buttia i chas* [“Being and Time”]. Kharkiv: Folio.

21. Chenbai, Nataliia. 2019. *Mediatekhnologii v kulturi informatsiinoi epokhy (sotsialno-filosofskyi aspekt)* [“Media technologies in the culture of the information era (social-philosophy aspect)”]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seria: Filozofia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 1(29): 158–163. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.29.14081>

I. Skyba

TRANSFORMATION OF THE LANGUAGE OF COMMUNICATION UNDER THE INFLUENCE OF SOCIETY'S INFORMATIZATION PROCESSES

Introduction. Modern society is experiencing significant changes due to the rapid advances in science and technology, as well as the integration of the latest information and communication technologies into various aspects of social practices. One of the most noticeable changes in contemporary society is the transformation of communication language, influenced by the processes of computerization and informatization. **The aim and tasks.** The article aims to identify how language transforms due to society's informatization processes. **Research methods.** The theoretical and methodological basis of this research is general scientific and special methods and approaches, with the help of which the peculiarities of the transformation of the language of communication under the influence of the processes of informatization of society are investigated. **Research results.** The processes of informatization of society are accompanied by the development of the latest means of mass communication and the strengthening of their influence on several levels of the language system - lexical, grammatical, stylistic, etc. An important role in this process is played by the Internet, as today demonstrates a colossal difference in language facts found in two environments - virtual and real. That is, in the language used on the Internet and beyond. The forcing of communication processes leads to the simplification of language and speech in modern society. **Discussion.** The discussion analyzes the research of Roland Barthes. In his research, R. Barthes observed that there are connections between discursive systems that are established on power. He referred to a language system as a strong system that can operate in any circumstance and maintain its power, regardless of the actual number of native speakers. **Conclusions.** Solving the problem of improving speech culture lies primarily in education and requires a differentiated approach that considers modern societal trends.

Keywords: language, communication, informatization, society, transformation, information and communication technologies, culture, power.

УДК 1[075]8(045)

Н.М. Сухова

РОЛЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ МОВИ КОМУНІКАЦІЇ В ОСВІТІ ЛЮДИНИ ЦИФРОВОЇ ЕРИ

Національний авіаційний університет

e-mail: n.s.nikas@nau.edu.com; ORCID: 0000-0002-2422-4397

Анотація. У статті розглядається роль соціокультурних трансформацій мови комунікації в освітньому полі людини XXI століття. Показано значний вплив нових технологій на майже всі сфери людського існування. Наголошено, що в еру цифровізації людину очікує, як мінімум, дві перспективи: необхідність морального вдосконалення для вільного і відповідального проживання на планеті, або рабське існування у «цифровому концтаборі». У кожній із цих перспектив (векторів) є завдання щодо формування відповідного типу свідомості через освітнє поле людини. Обґрунтовано, що трансформація мови комунікації починається в новій ері з освіти людини в її найперших етапах становлення як особистості. Зазначено, що задоволення індивідуальних потреб особистості є пріоритетним напрямом комунікативної освіти. Цей аспект потребує перегляду цільових орієнтирів у даній царині людського існування. Просте заповнення або копіювання застарілих та неактуальних форм освіти є хибним шляхом для прогресивного розвитку людства. Так само відкидання або нехтування перевіреними еталонами розвитку морально зрілої особистості призведе до втрати часу і блукання ситуаціями випробувань для людини. Виявлено, що в новому тисячолітті людина зможе адаптуватися і ефективно та гармонійно прожити своє життя, коли домінуючою її рисою стане духовність і відповідальність за свої дії та вчинки.

Ключові слова: мова комунікації, цифрова ера, цінності, цифровізація, інформаційні технології, особистість, освіта.

Вступ

Кардинальні зміни в соціокультурних практиках людства відбулися завдяки якісним зрушенням у всіх сферах людського існування. В результаті зміни кліматичних умов, геополітичних трансформацій, міграційних процесів тощо проходить переосмислення місця людини у всесвіті та її перспективи в новій ері. Невід'ємними атрибутами цифрової ери є комп'ютеризація та інформатизація. І це вже не просто інженерно-технічні процеси, а феномени з глибинним гуманістичним змістом. Ці процеси сьогодні присутні у кожній сфері людської життєдіяльності, мисленні та комунікативній взаємодії як певний стиль і спосіб життя. «На перший план виходить постійне зростання обсягів різномірної інформації, потреби в удосконаленні технології її

накопичення, обробки, систематизації та використання. Оскільки ці процеси уможливаються завдяки мовним практикам, першочергово трансформацій зазнає лінгвокультурна сфера. Тому означені характеристики сучасної доби спонукають розглядати мову не просто як засіб комунікації, а як генератор соціокультурного середовища інформаційної ери» (Антіпова 2013, 3). Соціокультурні трансформації мови сучасної комунікації спонукають до нових пошуків вирішення політичних, екологічних, культурологічних, економічних та багатьох інших суперечностей сучасного світу. Оскільки всі ці процеси пов'язані з людським існуванням, то, перш за все, необхідно розглянути місце і роль людини в умовах цифрової ери. По-друге, розглянути вплив трансформації мови

комунікації на освіту як середовище формування особистості.

Мета дослідження

Метою даного дослідження є виявлення впливу трансформаційних процесів мови комунікації на зміни в сучасній освітній сфері людини для відповіді на виклики нового тисячоліття. Підставою для досягнення мети буде порівняльний аналіз різноманітних поглядів представників різних галузей знання на цю проблему.

Методологія дослідження

Відповідно до визначеної мети дослідження, використано декілька методів і принципів: аналітико-описовий метод, соціокультурний, принципи історизму, єдності історичного та логічного. Компаративний підхід сприяє зіставленню між собою прогнозів та передчуттів дослідників щодо нових умов здійснення освіти людини та її подальшого існування

Результати

На сучасному етапі розвитку людства активно обговорюється питання про перегляд світоглядних засад освіти. Зміна кліматичних умов проживання на континентах, сейсмологічна активність планети, нові стратегії розвитку суспільства, інформатизація та цифровізація і т. д. – все це створило нові форми комунікації людини з навколишнім світом. З'явився запит для освіти на підготовку нового типу людини, яка б змогла адаптуватися і активно діяти в крижкому світі нової ери. Незмінними лишилися позиції пізнання людиною світу: наука, мистецтво, релігія, філософія. Саме з цих елементів формується найбільш повна картина світу для кожної освіченої особистості. Кожна з цих позицій має свої методи та інструменти дослідження. Наука, вивчаючи світ, оперує фактами, мистецтво – образами, релігія – уявленнями, а філософія – сенсами. В різні історичні епохи, в результаті спілкування між представниками цих галузей пізнання, вимальовувалася основна тенденція комунікативної діяльності людини за схемою «Я – сім'я – суспільство – Творець».

Поняття «комунікація» походить від лат. *communico* – повідомлення, зв'язок, спілкування. В широкому сенсі цей термін окреслює людську взаємодію у світі. У сучасній філософії використовується, передусім, як ознака конструктивної взаємодії особистостей, соціальних груп, націй та етносів, яка розгортається на основі толерантності й порозуміння (Хамітов 2002, 291).

Під час комунікації здійснюється обмін інформацією яка несе в собі певні сенси. Тому в теорії менеджменту тільки те називається інформацією, що має такі властивості, як цінність (корисність), своєчасність, достовірність, доступність. А основою засвоєння інформації є триада (передача, значущість, використання). При цьому ключовими механізмами засвоєння виступають: взаємозв'язок, доставка, просування, освіта, моніторинг і оцінка. Отже, комунікація є однією з необхідних умов життя людини в соціумі, а здібність до спілкування є запорукою вміння співпрацювати в різних колективах. Не дарма провідною ідеєю софістів Давньої Греції було виховання («пайдейя»), коли основна увага

приділялася вмінню людини правильно аргументувати свої наміри, поведінку та вчинки. За таких умов відбувається плекання другої природи людини, оскільки в ті часи людина проголошувалася «мірою всіх речей» (Протагор). Тобто ідея цінності людського життя була вже в V –IV ст. до н.е. І вже у Сократа філософія є тією наукою, яка відповідає на питання: як людині жити?

Мовна комунікація є процесом спілкування за допомогою мови, який має свої внутрішні закони і базується на певній системі ustalених культурних норм. Мова є своєрідною візитівкою кожної людини, саме вона дає змогу судити про її освіченість, ерудицію, начитаність тощо. Тому ніщо не характеризує людину так миттєво, всебічно і наочно, як її мовлення. Давньогрецький філософ Сократ говорив: «Заговори, щоб я тебе побачив», указуючи тим самим на велике значення усного мовлення в характеристиці людини. Так, для прикладу, у XIX столітті, коли існував становий поділ і станова відчуженість та колосальна дистанція між станами, призвели до того, що ті певні верстви населення, які до цього не були «за кермом», а тоді отримали владу, відмінили не тільки попередній спосіб життя, але й усе те, що з ним було пов'язане. Революційний тиск й неточна марксистська концепція, на початку становлення СРСР, призвели до кардинальних змін у житті суспільства. Отримавши владу, представники певного стану почали диктувати свої умови. Мова представників влади була позбавлена культури, оскільки неграмотна людина, яка не занурена в культуру через освіту, через читання книжок, не розвиває свою мову. Це була побутова мова, часто образна в плані фольклору. Хоча деякі з керівних кадрів мали високу освіту, але в основі їхньої освіченості чітко проглядається поклоніння простоті, плакату з гаслом. Мова революціонерів була короткою, рваною, командною, як заклик. І це в подальшому відобразилося на стилі виховання та освіті молоді. Хоча з'явилися талановиті вчителі, які змогли поєднати в освітньому полі свого часу багато чинників: економічного, політичного, соціального, навчально-виховного та інших. Парадоксальним моментом стало те, що саме на цьому тлі була сформована найкраща свого часу освіта з потужним кадровим складом вмотивованих вихователів, вчителів і викладачів вищих навчальних закладів. Елемент виховання громадянина зберігався на всіх етапах освітнього процесу, тоді як сьогодні це втрачено за умов стрімкого розвитку технічного прогресу та падіння рівня духовності у більшості людей нового тисячоліття.

На кожному етапі культурного поступу людства відбувається зміна типів комунікації. Це тягне за собою поступове ускладнення процесу інфообміну. В інформаційну добу, на відміну від попередніх історичних періодів, спостерігається домінування ролі штучної мови як у технічних, так і духовно-культурних процесах. Тобто в культурі інформаційної доби є своя специфіка задоволення інформаційних потреб, мотивації соціокультурної діяльності, нерівність у доступі до інформації тощо.

Порівняно нове поняття «комунікативна особистість» спочатку було об'єктом дослідження

лінгвістів, а з різким зростанням засобів комунікації, розвитком досліджень в галузі штучного інтелекту, розширенням сфери дослідження проблематики особистості тощо стало центральним поняттям гуманітарного знання (Павлова та Єрьоменко 2020, 137). Сьогодні, характеризуючи людину як суб'єкта соціальної комунікації, мають на увазі стійку сукупність соціально значущих якостей, яку вона набула через виховання та освіту впродовж свого життя. Перш за все, засвоюючи світ через мову, набуваючи знання у вигляді наукових та метафізичних концептів. При цьому слід враховувати й менталітет представників різних народів, оскільки саме він найбільш чітко виявляється в поведінці людини певної культури (норми і традиції спілкування). Як глибинна структура свідомості, менталітет залежить від соціокультурних, мовленевих і географічних чинників. Так, у кожній культурі існують свої уявлення про ввічливість, і це зумовлює комунікативну поведінку.

За останні п'ять років відбулася стрімка адаптація людей до норм культури, породжених інформаційною ерою. Це й культура спілкування в мережі Інтернет, культура накопичення, обробки та зберігання інформації на нових артефактах та ін. В результаті цих процесів суттєво прискорилися темпи зміни комунікативного середовища, посилилася взаємодія природної та штучної мов. Домінуюча штучна мова постійно вдосконалювалася і набула людиновимірного характеру. Відповідно, людини цифрової ери має нові світоглядні орієнтири з певними потребами та інтересами тощо.

Комунікація в Мережі виступає сьогодні для багатьох людей повноцінним заміном реального спілкування наживо. Соціальні групи в Мережі переслідують різні цілі та відрізняються між собою ступенем входження до Мережі. Тому мережева культура значно вплинула на культуру людства загалом. У цифрову еру мережеві форми комунікації відповідають потребам і очікуванням людей, а також відображають ті домінуючі сенси культури, які створилися в мережевих спільнотах і розповсюджуються в сучасному суспільстві. Наочним прикладом тому стали експерименти з дистанційним навчанням у школах та вищих навчальних закладах. Але, як довів досвід останніх трьох років, виховання та освіта людини не може бути повністю перенесеними у Мережу. Передача навичок, досвідного знання, занурення в культуру певного народу і людства загалом потребують людської присутності та комунікації наживо. Людина в цифровому просторі поводить себе зовсім по-іншому, ніж у реальному фізичному просторі, оскільки етика відповідальності ще не стала основою епохи цифровізації. В більшості випадків ми спостерігаємо підміну свободи свавіллям, починаючи з освіти людини і закінчуючи іншими сферами її існування. Людство ще не може усвідомити всіх ризиків і меж своєї діяльності в цифровому просторі.

Обговорення

Свого часу французький дослідник Ж. Бодрійяр відмітив заміщення безпосередньо-реального, відтворювального сприйняття дійсності людьми на

опосередковано-знакове світосприйняття. Так він окреслив багатоваріативність нових проектів і версій не тільки в освітньому полі людини, а і в багатьох інших сферах життєдіяльності людства XXI ст. Але вихід із такого складного становища він делегував досліднику гуманітарних галузей нової епохи: фізіологам, психологам, фізіологам, соціологам тощо.

Українська дослідниця Л. Дротянко, розглядаючи проблему стану людини в крихкому сучасному світі, слушно наголошує на наявності ризиків і небезпечного впливу науково-технічного прогресу на життя людства, які часто не можуть передбачити й самі розробники. Вона підкреслює, що загальнокультурний рівень суспільства падає із-за використання цифрових технологій недобросовісними власниками і користувачами зазначених технологій для отримання особистого зиску за рахунок інших людей (Дротянко 2022, 10).

Про роль традиції та ритуалів у суспільстві наголошує українська дослідниця М. Абисова. Вона підкреслює, що «вони є найважливішими елементами неформального комунікативного середовища» і їх поява є наслідком комплексності та регулярної відтворюваності неформальних інтеракцій, що розвивають командний дух (Абисова 2023, 23). Це є невід'ємною частиною освітнього процесу суспільства, в якому головною цінністю є щастя і гідність особистості.

Про те, що цифрова ера людства помітно втрачає регулятивну роль, традиції писав у «Теорії комунікативної дії» Ю. Габермас (Габермас 1987). Він наголошував, що критичне й вибіркоче ставлення до багатовікових традицій, призвело до збільшення різних соціальних відхилень унаслідок зростання варіативності поведінки людей у суспільстві.

На нашу думку, це прямо пов'язано зі зміною моральних настанов у суспільстві. Особливість такого історичного явища, як мораль, яка не піддається об'єктивуванню впродовж усієї історії людства, полягає в тому, що вона виказує суб'єктивність людини, здатність до розумної та індивідуально відповідальної поведінки, володіння людиною свободної волі. Тобто є певна суб'єктивність людини як особистості, її здатність бути причиною самої себе і ідентифікуватися за ознаками моралі. Відомі непоодинокі випадки в історії людства, коли під час кризи цінностей мораль втрачає очевидність, не може підтримуватися силою традицій. Тоді люди наче розриваються суперечними мотивами, втрачають розуміння того, що є добром, а що є злом. Як правило, таке стається, коли стикаються різні культури та культурні епохи, коли нові покоління різко відриваються від традиційних настанов, уривається зв'язок часів. Тому, щоб віднайти зв'язок одного з одним, людям слід повернутися до питання, що є мораль. На нашу думку, сьогодні це одне з найактуальніших питань нової епохи. Без освітнього поля, в якому відбувається звернення до пізнавального розуму, неможливо відновити розірваний зв'язок суспільної комунікації та обґрунтувати необхідність моралі й надати нове її розуміння.

XXI століття набуло всіх ознак дестабілізації соціального життя. Екологічні проблеми, що пов'язані

не тільки з наслідками діяльності людини, а й підвищеною активністю сейсмічних процесів на планеті, підштовхують нас до пошуків нових форм співіснування. Але поки що ми спостерігаємо сплеск військових конфліктів щодо переділу територій різних держав, економічних війн за ринки збуту продукції тощо. Передувало цьому зниження рівня освіти, або її повна відсутність, домінування ринкових цінностей (прибуток, збиток), байдужість до долі дітей та старших людей. Із цієї ситуації вкрай тяжко вийти у повноцінне творче суспільство цифрової ери. Перехід, на нашу думку, може бути через два або три покоління, а саме через їхнє виховання й освіту. Не змінившись внутрішньо, ми намагаємося змінити зовнішні форми освіти та виховання наступного покоління. В результаті просто копіюємо недосконалі та неактуальні форми освітнього процесу інших країн. А завдання наше полягає саме в аналізі причинно-наслідкових зв'язків занепаду в освіті всіх її рівнів. А поки що ми спостерігаємо швидкий темп просування освітнього експерименту в Китаї, який все більше і більше нагадує створення «цифрового концтабору». При цьому саме суспільство плекає рабовласництво споживчого формату, в якому знищення особистості є головною ціллю. А про всі ці методики руйнування особистості контроль за всіма її діями і комунікаціями. В результаті у людей з'являється глибоке переконання, що «нічого не можна змінити», «так було завжди», «від мене нічого не залежить» тощо. Отже, ми спостерігаємо злам людського духу, втрату вольової складової людини, насадження залежності від інших людей. Але ж «духовність людини є сферою її сутності, а духовне життя вбирає в себе як раціональні й емоційні афектні аспекти, так і гносеологічно-когнітивні і ціннісно-мотиваційні моменти» (Сухова 2022, 64). Це все багатство взаємозв'язків і проявів людського духу, що виражається як у вербальних, так і в невербальних ідеальних формах і водночас виступають внутрішньо суб'єктивною реальністю людини, основою її свободи. То ж вкрай необхідним людству є «цифрове законодавство», в якому б були прописані міжнародні правові норми для людини нового типу суспільства.

Український дослідник С. Орденів у своїх дослідженнях зміни правил і норм проживання в цифровій ері акцентує увагу на політико-правовому вимірі культури. Він підкреслює, що цей вимір розкривається за допомогою найбільш загальних, із найвищим ступенем узагальнення фундаментальних понять, які на аксіологічних засадах інтегровані у систему діючих суспільних відносин, корелюють з її структурою та онтологізуються в суспільстві у вигляді позитивно-правових норм та відповідної практики політичної комунікації (Орденів 2022, 55). Дослідник підкреслює фундаментальність правових відносин у суспільстві та їхню першочерговість, що є необхідною умовою позитивних здійснень людської діяльності та втілення нових проектів.

в концтаборах свого часу описав австрійський психолог Бруно Беттельхейм за «Освіченому серці» (Беттельхейм, 2021). І ці методики покроково втілюються в експериментальній освіті Китаю. Психолог наголошує, що руйнування особистості та

створення «біомаси», яка готова піти на все і не здатна до групового супротиву, – це головне завдання концтабору. Всі методики спрямовані на здійснення регресу особистості, доведення її до дитячого стану, позбавлення будь-якої форми індивідуальності (уніформа, присвоєння номера замість імені, жорстка дисципліна та система покарання тощо) і повний

Висновки

Розглядаючи роль трансформації мови комунікації в освіті людини цифрової ери, ми прийшли до висновку, що мова є одним із засобів реалізації комунікативної поведінки особистості, призмюю, через яку людина бачить світ і розвиває свою свідомість. Тому вкрай важливо кардинально переглянути існуючі форми виховання та навчання в освітньому полі людства, щоб допомогти сформуватися комунікативній особистості нової ери. Не слід відкидати напрацьовані багатьма педагогами найкращі еталони педагогічної майстерності передачі знання і вміння розкривати душу молодій людині до пізнання навколишнього світу.

Культурно-духовні запити особистості ХХІ століття, прямо пов'язані з ускладненням технічних засобів та виникненням спеціалізованих штучних мов тощо. Отже, саме сьогодні постало питання: якими цінностями буде керуватися молоде покоління в подальшому житті? Поки що ми спостерігаємо руйнування старих форм в освітньому процесі людини, коли світ сприймається фрагментарно, традиції слабко регулюють поведінку людини. В який бік буде спрямована мова комунікації, якими цінностями вона буде керована, в той бік і буде розвиватися суспільство з усіма його інституційними формами.

Для позитивного напрямку розвитку особистості, сучасному суспільству необхідно виробити нові правові норми та закони, щоб свобода людини не перетворилася на свавілля і подальші негативні наслідки не призвели до вмикання механізму самознищення людства у війнах різного типу confirmation.

Список літератури

1. Habermas J. (1987) *Teorien_om_den_kommunikative_handlen* [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dkwiki.dk/OrdBog/Teorien_om_den_kommunikative_handlen
2. Baudrillard J. *La société de consommation: ses mythes, ses structures.* – S.G.P.P., 1990. – P. 318.
3. Bettelheim B. *A Home for the Heart.* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20210311201337/http://opentexttnn.ru/old/man/index.html?id=4019>
4. Абісова М. А. Вплив неформальної комунікації на розвиток проектного мислення в контексті роботи над соціальним проектом. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць.* № (1) 37. 2023. С. 21-25. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.37.17569>
5. Антіпова О. П. *Соціокультурний простір інформаційної ери: взаємовплив природної та штучної мов* : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. 179 с.
6. Дротянко Л. Г. Етнокультурний фактор міжцивілізаційних відносин ХХ-ХХІ століть. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць.* № (2) 36. 2022. С. 5-10. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.36.16962>
7. Орденів С. С. Політико-правовий вимір міжцивілізаційних викликів глобалізованого світу. *Вісник Національного авіаційного*

університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. № (2) 36. 2022. С. 50-57. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.36.16971>

8. Павлова О. О., Єрмоєнко І. В. Соціокультурні особливості комунікативної особистості. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Збірник наукових праць*. № 37, Т.2. Запоріжжя.: КПУ, 2020. С. 137-142.

9. Сухова Н. М. Духовність та гуманізм людини XXI століття. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць*. № (2) 22. 2015. С. 62-67. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.22.12392>

10. Хамітов Н. Комунікація. Філософський енциклопедичний словник. (гол. ред. В. І. Шинкарук). К.: «Абрис», 2002. 750 с.

References

1. Habermas, Jürgen. 1987. *Teorien om den kommunikative handlen*. https://dkwiki.dk/OrdBog/Teorien_om_den_kommunikative_handlen

2. Baudrillard, Jean. 1990. *La société de consommation: ses mythes, ses structures*. S.G.P.P.

3. Bettelheim, Bruno. 1991. *A Home for the Heart*. <https://web.archive.org/web/20210311201337/http://opentexttn.ru/old/man/index.html?id=4019>

4. Abysova, Mariia. 2023. "Vplyv neformalnoy komunikatsiyi na rozvytok proektnoho myslennya v konteksti roboty nad sotsialnym proektom" ["Informal communication impact on the project thinking development in the context of social project work"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* (1) 37: 21–25. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.37.17569>

5. Antipova, Olha. 2013. *Sotsiokulturnyi prostir informatsiynoyi ery: vzayemovplyv pryrodnoyi ta shtuchnoyi mov [Sociocultural*

space of the information era: mutual influence of natural and artificial languages]. Dnipropetrovsk : DDUVS.

6. Drotianko, Liubov. 2022. "Etnokulturnyi faktor mizhtsyvilizatsiynykh vidnosyn XX-XXI stolit' ["Ethno-cultural factor of inter-civilizational relations of the XX-XXI centuries"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* (2)36: 5–10. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.36.16962>.

7. Ordenov, Serhii. 2022. "Polityko-pravovyi vymir mizhtsyvilizatsiynykh vyklykiv hlobalizovanoho svitu" ["The political and legal dimension of inter-civilizational challenges of the globalized world"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* (2) 36: 50–57. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.36.16971>.

8. Pavlova, O., and I. Yeromenko. 2020. "Sotsiokulturni osoblyvosti komunikativnoyi osobystosti" ["Sociocultural features of communicative personality"]. *Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchii i zahal'noosvitniy shkolakh, Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools no 37, Vol. 2: 137–142*. Zaporizhzhya: KPU.

9. Sukhova, Nadiia. 2015. "Dukhovnist ta humanizm lyudyny XXI stolittya" ["Spirituality and humanism of man of XXI century"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* (2) 22: 62–67. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.22.12392>.

10. Khamitov, Nazip. 2002. "Komunikatsiya" ["Communication"]. In *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk, Philosophical encyclopedic dictionary, edited by Volodymyr Shynkaruk*. Kyiv: Abrys.

N. Sukhova

EDUCATION IN THE DIGITAL ERA: THE ROLE OF LANGUAGE TRANSFORMATION IN COMMUNICATION

Introduction. Sociocultural transformations of the language of modern communication encourage new searches for solutions to political, ecological, cultural, economic, and many other contradictions of the modern world. Since all these processes are related to human existence, first of all, it is necessary to consider the place and role of man in the conditions of the digital era. Secondly, consider the impact of the transformation of the language of communication on education as an environment of personality formation. **The aim and tasks.** This study aims to identify the influence of the transformational processes of the language of communication on changes in the modern educational sphere of man to respond to the challenges of the new millennium. The basis for achieving the goal will be a comparative analysis of various views of representatives of different fields of knowledge on this problem. **Research methods** are analytical-descriptive and socio-cultural methods, principles of historicism, unity of historical and logical. The comparative approach helps to compare the predictions and premonitions of researchers regarding the new conditions for the implementation of human education and its further existence. **Research results.** At the current stage of human development, there is a demand for education to train a new type of person who would be able to adapt and actively act in the fragile world of the new era. From the four educational angles (science, art, religion, philosophy) the most complete picture of the world is formed for every educated person. In the digital era, network forms of communication meet the needs and expectations of people and also reflect the dominant cultural meanings that have been created in network communities and spread in modern society. Since the ethics of responsibility has not yet become the basis of the era of digitalization, we mostly observe the replacement of freedom with arbitrariness, starting with the education of man and ending with other spheres of his existence. Humanity cannot yet realize all the risks and limits of its activities in the digital space. **Discussion.** The XXI century has acquired all the signs of destabilization of social life. Environmental problems related not only to the consequences of human activity, but also to the increased activity of seismic processes on the planet, push to find new forms of coexistence. The surge of current military conflicts regarding the redistribution of the territories, economic wars for product sales markets, etc. has been preceded by a decrease in the level of education, or its complete absence, and the dominance of market values. The transition to a full-fledged creative society of the digital era is possible precisely through upbringing and education. Without changing internally, humans are trying to change the external forms of education and upbringing of the next generation. As a result, imperfect and irrelevant forms of the educational process are copied. An example can be an educational experiment in China, which increasingly resembles the creation of a "digital concentration camp". **Conclusions.** Language is one of the means of implementing the communication behavior of an individual, a prism through which a person sees the world and develops his/ her consciousness. Therefore, it is extremely important to fundamentally revise the existing forms of education and training in the educational field of humanity to help form the communicative personality of the new era. So far, we are observing the destruction of old forms in man's educational process, when the world is perceived fragmentarily, traditions weakly regulate human behavior. In which direction the language of communication will be directed, and by what values it will be guided, that direction society with all its institutional forms will develop. For a positive direction of personal development, modern society needs to develop new legal norms and laws so that human freedom does not turn into arbitrariness and further negative consequences do not lead to the activation of the mechanism of self-destruction of humanity in wars of various types.

Ключові слова: language of communication, digital era, values, digitalization, information technologies, personality, education.